

rem gloriam consequantur, sicut & hic majorem obtinent gratiam; quod nos ipsi advertimus, & cum eodem Angelico Præceptore tradidimus in nostra Inst. 6. ac pluribus prosequitur recens Auctor Cathalanus tom. 7. in Pontificale Romanum pag. 227. num. 22. Licet enim Confirmatio non sit pueris ante usum rationis necessaria ad pugnam tunc subeundam pro Fide Christi, non est tamen inutilis; cum quia auget illis gratiam; tum quia eis jus tribuit ad accipiendam gratia auxilia, quibus suo tempore roborentur ad sustinendam pugnam pro casu, quo ex morbo convalescant; quamobrem Duhamel tom. 5. Theolog. tract. de Sacram. dissert. 7. c. 1. postquam docuit, expedire, ut Sacramentum Confirmationis conferatur habentibus usum rationis, id limitat in infantibus constitutis in mortis articulo, quibus laudabiliter conferri affirmat.

VII. Quod verò, præter periculum mortis, alia insuper adesse possit justa causa, ob quam confirmatio pueris ante usum rationis ministraretur, asserunt Patres Concilii Mediolanensis V. part. 1. Actor. Eccl. Mediol. part. 1. pag. 220. ubi explicantes decretum editum in Concilio Mediolanensi, quod nos supra retulimus, hæc habent: *Alio decreto, quod in Concilio Provinciali primo sanctissimus, cautum est, ne Confirmationis Sacramentum his præberetur, qui ante septem minores nati sunt; si tamen Episcopus, ob aliquam causam justam, atque adeo necessariam, percipit infirmos, & periclitantes, quibus ait, sicut Baptismatis gratia succurrendum, ita incunctanter donum Spiritus Sancti est tradendum; de qua re plura Gilbert consult. Canon. tom. 2. consult. 2. de Sacramentorum Confirmationis.*

VIII. Ex his porro planè conflat

tur, nullam esse contrarietatem, nullam antilogiam inter Catechismum, & Pontificale Romanum. Catechismus prohibet, ne regulariter Sacramentum Confirmationis conferatur pueris ante septennium; Pontificale supponit, quod in aliquo extraordinario casu, justaque urgente causa possit idem conferri. Quæ traduntur in Catechismo, constituunt regulam; quæ adduntur in Pontificali, constituunt limitationem regulæ. Quibus positis, si Episcopus in suis constitutionibus decreverit, paratum se esse ad conferendum Sacramentum Confirmationis pueris, & infantibus baptizatis, sed constitutis in mortis periculo; aut juberet, ut sibi Sacramentum Confirmationis ministraretur, in hoc, aut illo loco suæ Diocesis, exhibeantur pueri, & infantes, cum facilis ad eos in posterum sibi non sit futurus accessus, vel propter sui ingruentem ætatem, vel propter eorum distantiam à civitate, aut propter itineris difficultatem, nihil profectò in hujusmodi Constitutionibus Synodalibus videretur reprehendendum; cum in præfatis circumstantiis non sit locus regulæ tradite in Catechismo, sed potius limitationis ejusdem regulæ, de qua in Pontificali. Cujus quidem limitationis exemplum præbuit Concilium Parisiense anni 829. can. 37. tom. 4. Collectionis Harduini col. 1718. ubi à lege decernente, ut Baptismus, & Confirmatio dumtaxat conferantur tempore Paschatis, & Pentecostes, excepit infirmos, & periclitantes, quibus ait, sicut Baptismatis gratia succurrendum, ita incunctanter donum Spiritus Sancti est tradendum; de qua re plura Gilbert consult. Canon. tom. 2. consult. 2. de Sacramentorum Confirmationis.

IX. Tria tamen advertere debet

Episcopus

Episcopus: primò, ne in sua Constitutione quidquam dicat, quo insinuat videatur necessitatem, seu præceptum suscipiendi Sacramentum Confirmationis in ea ætate, & statu; secundò, ut Sacramentum administret ea dignitate, cui consulere voluit Ecclesia, cum illud negavit infantibus ante adeptum usum rationis, quemadmodum supra audivimus à Drover; tertio tandem, ne postquam paratum se dixit ad Confirmationem conferendam omnibus pueris, positis in vitæ discrimine, libenter occurrat ad nobiliores, sibi bene visos, & irrederet ad pauperes, aliosve de infima plebe; hoc siquidem fieret cum acceptione personarum, & multorum scandalo; à qua quidem personarum acceptione quantum sit abhorrendum, præcipuè in Sacramentorum administratione, ex iis colligitur, quæ habentur in nostra Constitut. 107. p. 410. & pag. 417. Bullar. tom. 1.

CAPUT XI.

De eitis audis in Synodo questionibus Theologicis circa Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum; ubi de Viatico exhibendo, necne his, qui eandem die Eucharistiam susceperunt; item de Communionis danda reis capite damnatis, & deneganda peccatoribus publicis & manifestis.

Neminem Episcoporum adeo desipere putamus, ut velit in sua Synodo ne leviter quidem questiones attingere, quæ de sanctissimæ Eucharistiæ effectibus moventur à Scholasticis, atque in utramque partem versantur. Eiusmodi esset illa ex. gr. utrum Eucharistia æqualem conferat gratiam, ex opere operato, eam summentibus sub utraque specie, quam

sub una tantum accipientibus. Hanc quippe controversiam teste Francisco Blanco, Archiepiscopo Compostellano, qui Concilio Tridentino interfuit, & cujus, tacito nomine, meminit Henriquez de Sacram. lib. 8. cap. 44. §. 5. in margine, declinare voluere Patres Tridentini, cum sess. 21. de Communione &c. cap. 7, disserentes de fructu, quem Fideles à sanctissimæ Eucharistiæ percipiunt, cautè dixere: *Nulla gratia, necessaria ad salutem, eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt; noluerunt siquidem definire, an isti tota ubertate participes fierent gratia, qua donantur illam sub utraque specie degustantes. Non solum autem inutile, sed incongruum esset, in Diocæsana Synodo questionem tractari, quam Tridentini Patres reliquerunt intactam. Similis nature, & adhuc ipsi opinione posita est alia controversia, quam Theologi examinant: num scilicet sanctissimæ Eucharistiæ causæ per accedens primam gratiam; hoc est, an Fidelis prudenter existimans, se esse in gratia, si ad Eucharistiam saltem attritus accedat, consequatur remissionem lethaliū, quorum est invincibiliter oblitus. Enimverò irrisionibus se exponeret Episcopus, qui inter hæc Scholasticorum trias esse implicaret, præsertim cum de rebus agatur, quæ unice pendunt à Divina institutione, nobis hæcenus per Ecclesiam non manifestata. Satis igitur erit, ejusmodi inutilibus questionibus prætermittis, unice insistere, ut Patrochi, cæterique animarum Rectores crebrò in Fidelium memoriam revocent præceptum Apostoli 1. ad Corinth. 11. Probet autem se ipsum homo, & sic de Pane illo edat, & de Calice bibat. Qui enim manducat, & bibit indigne, judicium sibi manducat, & bibit, non adjuvans Corpus Domini-*

mini; simulque delectant, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumvis sibi contritus videatur, absque premissa sacramentali Confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat; quemadmodum definit Tridentinum sess. 13. cap. 7. de Eucharistia.

II. Verum aliqua interdum occurrunt de administratione sanctissimæ Eucharistiæ, in Synodo statuenda, quæ cæteroquin summam exigunt circumspectionem; ne secus Synodale statutum ad difficultatis scopulum allidat, quem in præsens studemus evitandum. Rem, ne ab instituto deflectamus, quod lucusque servavimus, exemplis patefacimus. Recte, ac sanctè in plerisque Synodis communitis legitur Parochos, ut solliciti sint de sanctissimo Viatico iis statim porrigendo, quos vita periclitari deprehenderint; in aliis gravem insuper penam ipsidem inflictam invenimus, si ipsorum inertia evenierit, ut aliqui, si ne sanctissimi Christi Corporis Viatico, ex hac vita decesserit. At singulis, Sacerdotem, corpore sanum, mane Missam celebrasse, aut laicum, ex mera devotione, sanctissimam Eucharistiam percepisse; corripitur eadem die subito morbo, aut lethali percussione vulneri, ita ut, medicorum iudicio, prudenter timeatur, ne ea ipsa die intereat; cupit ægrotus refici sanctissimo Viatico, illudque à Parocho instantè exposcit, quod tamen Parochus ad eum deferre renuit; non tamen idcirco damnandus erit Parochus, tamquam transgressor Synodalis statuti; nec quidquam de hac re, quæ fortè sæpius in Dioecesi acciderit, erit in Synodo deliberandum, nisi maxima adhibita circumspectione, & cautela. Etenim, licet communiter Theologi cum S. Thoma 3. part. quest. 80.

art. 11. in illis Christi Domini verbis Joann. 6. Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in nobis; contineri existimant præceptum obligans omnes Fideles ad Eucharistiam percipiendam aliquoties in vita, atque imminente mortis periculo, neque ulli fas sit, sine temeritatis nota, contrarium opinari, uti probant Valentia disp. 6. quest. 8. punct. 4. & Vincentius Baronius 2. part. manducationis pag. 258. atque ex iis liquet, quæ ad prædictum præceptum comprobandum adducunt Suarez de Eucharist. disp. 69. sect. 1. Vazquez disp. 213. cap. 2. & Cardinalis de Lugo de Eucharist. disp. 16. sect. 1. & sect. 2. num. 17. & num. 33. nihilominus tamen iidem Theologi dissident inter se, num, adveniente repentino mortis periculo, sanctissimi Christi Corporis Viatico sit etiam illi succurrendum, qui eadem die, cum cæteroquin nondum ulla laboraret corporis infirmitate, Eucharistiam accepit. Docent plerique, etiam hunc, inopinatè incidendum in mortis periculum, teneri denudè se reficere Eucharistico cibo, quo fiat validior ad ultimum sustinendam cum demone luctam; neque enim iniquunt, per Communionem ante vulnus, vel morbum peractam, potuit satisfieri præcepto, quod nondum urgebat, Eucharistiam sumendi in mortis articulo. Ita Hurtado de Eucharist. disp. 11. diff. 2. Pellizzarius, Dicastillo, Quintanaduénas, alique relati à Diana part. 10. tract. 11. resol. 40. Alii ex adverso cum Suarez cit. disp. 69. sect. 3. §. Rogibus, Coninck quest. 80. art. 11. dub. 3. num. 100. aliisque à nobis allegatis in nostro Opere de Canonizat. Sanctor. lib. 5. cap. 38. num. 22. ubi aliquid de hac questione delibavimus, seu-

sentiant, in prædicto rerum eventu non solum non urgere præceptum sumendi Viaticum, sed recipi non posse sine piaculo; siquidem ex una parte, Divinæ Legi, qua jubentur Fideles sanctissimam Eucharistiam percipere, cum in ultimo versantur vite discrimine, veluti prævia quadam solutione, jam satisfactum autuntam per Communionem manè peractam; ex alia verbò parte, nemini licet bis eadem die Christi Corporis participare mysteria; solumque id permittitur Parocho, in aliquo extraordinario eventu, de quo nos pariter egimus cit. cap. 38. cum scilicet duas administrat parochias, & in utraque debet eadem die celebrare. Inter has duas, è diametro oppositas opiniones, mediam viam incurrentes alii, quos tacito nomine citat de Lugo eod. cit. loc. num. 50. & sequuntur Gobet Theolog. experim. tract. 8. num. 173. & Marin. tom. 3. disp. 9. sect. 1. num. 13. dicunt, prædictum hominem, qui manè benè valens ad Eucharistiam accessit, & deinde in periculosum incidit morbum, posse, si velit, denudè Eucharistiam sumere per modum Viatici, nullo tamen præcepto ad id faciendum obstringi, atque huic sententiæ ad stipulatur præxiorumdam Religiosorum, à quibus, uti referunt Diana part. 8. tract. 2. resolut. 87. Hurtado de Sacram. disp. 10. de Eucharist. difficult. 2. & Cardinalis de Lugo cit. loc. num. 51. in prædicto eventu sanctissimum Viaticum porrigi consuevit Sacerdotibus, quæ ea ipsa die celebrarant. In tanta opinionum varietate, Doctorumque discrepantia, integrum erit Parocho, eam sententiam amplecti, quæ sibi magis ariserit, quàm fiat reus violati statuti Synodalis, quod certè non potuit casum istum extraordinarium respicere; neque fas erit Episco-

po, aut in Parochum animadvertere, qui præfatus agrotanti Viaticum denegavit, aut quidquam de ejusmodi controversia in sua Synodo decernere, ne videatur sibi arrogare partes Judicis inter gravissimos hæc super re inter se contententes Theologos.

III. In hac eadem materia, nimirum administrationis sanctissimæ Eucharistiæ, non abs re erit aliquid dicere de eo, quod alicubi in dubium revocatur, an scilicet concedenda, vel deneganda sit Communio Corporis Christi iis, qui ob grave delictum ultimo supplicio damnati sunt. De hac questione fuscè egimus in nostro Tractatu de Sacrificio Missæ sect. 2. §. 175. ubi, indicatis variis locorum consuetudinibus, eam consuevissent esse innoxivam, quæ in unoquoque loco respectivè obtineri dignoscitur; tametsi innuere non omisimus, Christianæ pietati magis conforme esse, ut vivifici Sacramenti participatio iis etiam, qui ob grave delictum sententiæ capitali damnati sunt, petentibus, & alioquin rectè dispositis, non denegetur. Nunc autem addendum merito censemus, Episcoporum partes esse, hæc disciplinam in suis Dioecibus invetendam curare, ut delinquentibus ultimo supplicio efficiendis Eucharistia præbeatur, idque in Synodalibus Constitutionibus inserere; auctoritate nimirum immortalis memoriæ Pontificis S. Pio V. qui in epistola ad Archiepiscopum Rossanensem, suum in Hispaniis Nuncium, quam videre licet inter collectas à Francisco Goubaud lib. 2. num. 2. id ipsum ab eo cum Catholico Regem agendum, eique suadendum mandata. Quodque eorum regionum Juridices prohibere solebant, ne graviorum criminum reis capite damnatis Communio ministraretur, id aperte improbat sententibus verbis:

Id nos Sacramentum nempe Eucharistia, minimè esse denegandum censimus; cum Christiana charitati magis conveniat, eos, ad resistendum tali tempore fortius diabolicis tentationibus, sacra Communionem mentis, ut perituro corpore, saluti animæ, quantum fieri potest, subvenitur.

IV. In eodem Tractatu nostro de Sacrificio Missæ edis. Lat. sect. 2. §. 174. discussimus etiam de sacra Communionem peccatoribus deneganda. Quoniam verò deinceps super hac materia gravissimæ in quibusdam regionibus agitata sunt controversiæ, haud inopportunitum duximus quosdam hic velati canones à præstantioribus Theologis prolatis atque receptos inserere, quos præ oculis habere poterunt Episcopi, si forte, pro recto Diocesium sanarum regimine, necessarium putaverint regulas in hoc rerum genere sequendas Synodali Constitutione præscribere. Porro Salvator noster, *Matth. cap. 7.* apertis verbis edixit: *Nolite dare sanctum canibus.* Peccatores autem canum nomine designari, satis est exploratum. Ex his verò aliqui occulti sunt, alii autem publici & manifesti. Itaque, cum peccator occultus est, & publicè Eucharistiam petit, poterit quidem Sacerdos, si occultè id facere valeat, illum monere, ut à sacra mensa se abstineat; poterit etiam, Eucharistiam publicè ministraturus, omnibus in communi edicere, ne quis peccati labe inquinatus, nec antea Ecclesiæ reconciliatus, ad sacram mensam accedat; verum si nihilominus peccator ejusmodi ad Sacramentum percipiendum sese offerat, minimè licebit illum repellere, & sacri doni participationem ei denegare. Ita docet S. Thomas 3. part. quest. 80. art. 6. per tot. Atque ita apud eum demonstravit exemplo suo Dominus noster Jesus Christus

dum Judæ, occulto adhuc peccatoris, Sacramentum Corporis sui dare non recusavit; ut idem S. Doctor advertit *ibid. quest. 81. art. 2. in corpore, & in respons. ad secundum.* Quamvis enim peccator occultus coram Deo jus non habeat filiorum pane vescendi; jure tamen contendere potest, se publica infamia afficiendum non esse; prout eveniret, si publicè ipsi denegaretur Eucharistia, cum ad eam percipiendam se comparasset; ut rectè disserit Sylvius in suis Comment. in 3. part. S. Thomæ quest. 80. art. 6. quest. 2. & prosequitur bon. mem. Cardinalis Gotti tom. 3. in 3. part. ejusdem S. Thomæ, de ministro, subiecto, & usu Eucharistiæ dub. 3. §. 4. num. 13.

V. Hæc pertinent ad peccatorem occultum, qui Eucharistiam publicè petit. Videndum nunc est de peccatore occulto, qui in occulto postulat eam sibi ministrari. Quo quidem casu, si illius peccatum Sacerdoti compertum certumque sit, cum præterea cesset infamiae eidem irrogandæ metus, regula est, ut Communio ei denegetur: *Oculos verò peccatores, si occultè petant, & non eos emendatos agnoverit, repellat; non autem, si publicè petant, & sine scandalo ipsos præterire nequeat;* verba sunt Ritualis Romani; cui sententiæ non modo consentanea docet S. Thomas in 4. sent. dist. 9. art. 6. in respons. ad quintam questionem; sed etiam addit, occulto peccatori, Eucharistiam in occulto petenti, denegandam eam esse, licet Sacerdos de Communionis administratione requisitus, requirentis peccatum ex illius Confessione Sacramentali cognoverit: *Si Sacerdos sciat peccatum alicujus, qui Eucharistiam petit, per Confessionem, vel alio quolibet modo; distinguendum est: quia aut peccatum est occultum, aut*

ma-

manifestum. Si est occultum, aut exigit in occulto, aut in manifesto. Si in occulto, debet ei denegare, & monere, ne in publico petat. Si autem manifestò petit, debet ei dare. Verum, cum Sanctus Doctor in 3. part. Summæ, loco superius cit. minimè repetisse dignoscatur id, quod in 4. l. sent. scribens posuerat, quamvis ibi opportuna illius doctrinæ repetendæ occasio fuisse videatur; oritur hinc questio inter illius sectatores, utrum id, quod in 4. sententiarum dixerat, in posteriore Summa confirmasse, non retractando, an revocasse, prætermittendo, censendus sit.

VI. Nos quidem hujusce controversiæ pelagum ingredi nolumus. Sed eam procul dubio sententiam cautiorum, & magis tutam esse, ac meritò sequendam existimamus, ut scilicet, quoniam omni ratione vitari oportet ea, quæ Penitentis Sacramentum odiosum Fidelibus reddere possunt, & adeo stricta est lex sigilli Confessionis sacramentalis, ut Confessarius ne cum ipso quidem poenitente extra Confessionem loqui possit de illius delicto, quod per Confessionem unice novit, nisi ipse poenitens expressam ei licentiam tribuerit; ut inquam debeat Sacerdos Eucharistiam ministrare peccatori occulto, eandem in occulto petenti, quoties illius peccatum ex audita dumtaxat ejusdem Confessione sacramentali cognoverit; quod si præterea delictum illud aliunde, quam ex ipsa delinquentis Confessione, compertum habeat, & præterea eidem delinquenti, licet occulto, & Communionem in occulto petenti, denegandam hanc esse duxerit; non omitte eidem significare, salvo semper notitiæ auctore, cognitum sibi esse illius statum alia ratione, quæ nihil commune habeat cum Sacramento Penitentis. Hæc sententiæ deducitur

ex cap. Si Sacerdos, de officio Judicis Ordinarii; etiamque insinuat Sylvius loc. cit. §. Singularis tamen difficultas, pluribus autem illustrat & firmat Cobassutius in Theor. & Prax. Jur. Canon. lib. 3. c. 7. num. 4. Denique P. Maurus Societatis Jesu Theologus, qui plures annos in Romano Societatis Lyceo, magno cum plausu, Theologiæ Cathedræ moderatus est, tom. 3. lib. 12. quest. 170. n. 11. post relatam opinionem ab Anglico Doctore prolata in 4. sentent. quam etiam magni nominis Theologi, Suarez, & Vazquez amplexi sunt, eam quidem specularivè sustineri posse, dicit; sed in eadem ad proximè deducenda non parum periculi fore, ait, ne forte in aliquem scopulum incidatur ex illis, quos supra innuimus.

VII. Hactenus de peccatore occulto, qui vel publicè, vel occultè Eucharistiam petit. Jam verò dicendum est de publico peccatore, qui Sacramenti Communionem postulat sive in publico, sive in occulto. De hoc autem tutissima & generalis regula est, ut à sacra mensa repellatur. *Si peccator est manifestum, debet denegari Eucharistia, sive in occulto, sive in manifesto petat.* Ita S. Thomas loc. cit. in 4. sent. qui etiam alibi in 3. part. quest. 80. art. 6. Ad primum, Salvatoris sententiam repetens, ait: *Sancta prohibetur dari canibus, id est peccatoribus.* Idem sentit S. Bonaventura, alique Theologi communiter docent, post S. Cyprianum, cuius sententiæ relata est in Can. Pro dilectione, de Consecrat. dist. 2. Plena sunt autem hujusmodi prohibitionum Synodalia Episcoporum statuta; ut videre est in illis, quæ S. Carolus Borromæus edidit, & in aliis, quæ inducantur à Genesio Theol. Moral. tom. 3. tract. 3. de Sacram. Eucharist. c. 9. quest. 3. Quare nihil aliud

V 2

in

in hac materia querendum superest, nisi ut statuatur, quomodo sint publici & manifesti peccatores, quibus deneganda est Eucharistia, sive eam publice, sive in occulto petant.

VIII. Questionem tractat Angelicus Doctor in *cit. art. 6. ubi in corpore* hac habet: *Quidam sunt occulti peccatores, quidam vero manifesti, scilicet per evidenciam facti, sicut publici usurarii, aut publici raptores, vel etiam per aliquod iudicium Ecclesiasticum, vel seculare.* Cumque deinde in *quest. 82. art. 9. in respons. ad tertium* statuat, assistendum non esse Missæ concubinari Sacerdotis, ita subdit: *Sed hoc intelligendum est de notorio vel per sententiam, quæ fertur in convictum, vel per confessionem in iure factam, vel per evidenciam facti, quando non potest factum aliqua tergiversatione celari.* Itaque hoc toto assensum videtur cum Sylvio *loc. cit. ad art. 6. dicta q. 80. quest. 1.* manifestos peccatores ad effectum, de quo agitur, censeri eos, quorum peccata noscuntur aut per iudicis sententiam, aut per propriam confessionem in iudicio factam, aut per evidenciam facti, quæ nulla potest tergiversatione celari; quod etiam ante illum statuerat Sotus in *4. sentent. dist. 12. q. 1. art. 6. §. Ambiguitas*, & recte deducitur ex *cap. Tua nos*, & ex *cap. Quæsitum, de cohabit. Clericorum.* Eorum autem opinio est rejicienda, qui asserunt, neminem publici peccatoris censura notandum, aut ab Eucharistica mensa segregandum esse, præter eum, quem iudicis sententia talem esse declaraverit, cum ex præmissis constet, manifesti quoque peccatoris nomine, ad hunc effectum, censeri eum, qui notorius talis est, quamvis nec ipse in iudicio delictum confessus sit, nec super eo iudex Ecclesiasticus, aut Laicus sententiam tu-

lerit; ut probè etiam animadvertit *Juennin de Sacrament. diss. 4. quest. 6. cap. 7. art. 1.* Continuator Operis *Tournely, tract. 7. de Censuris part. 1. cap. 5. Genett. tom. 3. de Sacram. Euchar. pag. 182. quest. 8. editionis Latine*, *Gamschæus tom. 3. quest. 79. c. 2. pag. 445.* quibus consonant decisiones relate in Collationibus Andegavensibus anni 1716. *tom. 2. pag. 236.* & in *Rhotomagensibus de Sacramentis Eucharistie.* Ita denique intelligenda esse Synodorum decreta, & Ritualium præscripta, quibus, ut supra innuimus, publici peccatores à Communionem arcentur, sine dubitatione censuit *Van-Espen Jur. Eccles. Univers. part. 2. tit. 4. cap. 2. n. 20.* sic scribens: *Cùm ergo Ritualia atque Synodalia decreta velint universim publicos & notorios peccatores à Communionem repelli, manifestum est, à verbis, & mente Ecclesie omninò devotare, qui huiusmodi peccatores non prius volunt esse repellendos, quam per sententiam iudicis sint ut notorii peccatores declarati; quasi non possent per notorietatem facti esse notorii, & publici peccatores, antequam per sententiam tales essent declarati.* Num forsàn scandalum non esset, aut Sacramentum non daretur canibus, si notorius peccatoribus notorietate facti administraretur publicè Eucharistia, quamvis necdum per sententiam domini Officialis ut tales condemnati essent?

CAPUT XII.

In quo agitur de Viatico pueris exhibendo; item de iis, qui perseverant eodem morbi periculo, instant, Viaticum sibi exhiberi; & aliqua de frequentia, aut quotidiana Communionem.

Rectè tamen, & sine reprehensione poterit Episcopus Synodali Constitutione Parochos compellere ad administrandum sanctissimum Viaticum pueris mox decessuris, si eos compererint tantam assequos iudicii mitritatem, ut cibum istum cœlestem, & supernum à communi, & materiali discernat; hæc enim leviter delinquere credimus, qui pueros etiam duodennes, & perspicacis ingenii, sinunt ex hac vita migrare sine Viatico, hanc unam ob causam, quia scilicet numquam antea, Parochorum certè incuria & oscitantia, Eucharisticum panem degustarunt. Ad eiusmodi autem gravem abusum radicibus extirpandum, quem nulla profectò coonestare valet probabilis Theologorum opinio, ad quam Parochi confugiunt, ut suam aut prolixam excusent, aut ad minus elevat culpam, nonnulla sunt breviter præmittenda. Cuilibet antiquitatis studio notissimum est, antiquam Ecclesie consuetudinem obtinuisse, ut sanctissimæ Eucharistie participes fierent infantes statim post Baptismum; quod pluribus monumentis demonstrat *Martene de antiq. Eccles. ritib. tom. 1. lib. 1. cap. 1. art. 15. §. 11.* isdemque infantibus, perinde ac adultis, consuevisse frequenter sacra Mystera ministrari, testantur *Cyprianus tract. de lapsis*, Auctor *Constit. Apostol. lib. 8. cap. 12.* & *13.* *Dionysius*, seu quicumque sit

Auctor *Eccles. Hierarch. cap. 2. & 7.* *Augustinus serm. 8. de verbis Apostoli, & epist. 106. ad Bonifac.* & constat ex Sacramentario, quod inscribitur nomine Sancti Gregorii, *tit. de Sabbato Sancto*, aliisque testimoniis adductis à Cardinali *Bona Rer. liturg. lib. 2. c. 19. n. 11.* à *Marteno cit. lib. 1. cap. 4. art. 10. §. 4.* à *Juennin de Sacram. diss. 4. quest. 6. cap. 2.* atque etiam ab hæretico *Binghamo Origin. Eccles. tom. 4. lib. 12. cap. 1. §. 3. & tom. 6. lib. 15. cap. 4. §. 7. & cap. 7. §. 4.* Hic mos, quem à Græcis, sua præsertim retentum observat *D. Thomas 3. part. quest. 80. art. 9. ad 3.* & etiamnum apud eosdem perseverare, tradit *Arcudius lib. 3. de Sacram. Euchar. cap. 11.* quandonam in Ecclesia Latina obsoleverit, incertum est; hoc unum certò scimus, episcum ritus vestigia inveniri apud *Hogonem à Sancto Vitzore*, qui sæculo XII. scripsit, *de Sacram. lib. 1. cap. 20.* & apud *Guibertum Abbatem Auctorem XII. sæculi, lib. 1. de Pignoribus Sacrorum cap. 2. §. 1.* Sed subsequenti ætate ea depræhendimus omninò deleta, nec quadragesimis abhinc annis usquam legitimus fuisse infantibus sanctissimam Eucharistiam in Ecclesia Latina administratam. Utramque disciplinam, habita ratione diversitatis temporum, commendavit *Tridentinum sess. 21. de Communionem cap. 4.* ubi hæc habentur: *Denique sancta Synodus docet, parvulos, usu rationis carentes, nulla obligari necessitate ad sacramentalem Eucharistie Communionem. . . . Neque ideo tamen damnanda est antiquitas si cum morem in quibusdam locis, aliquando seroavit; ut enim sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam, pro illius temporis ratione, habuerunt; ita certè, eos nulla salutis necessitate*

ad fessisse, sine controversia credendum est.

II. Facta porro predicta disciplina mutatione, Innocentius III. in cap. *Omnia utriusque sexus, de panit. & remis.* omnes Christi-fideles, postquam ad annos discretionis pervenerint, obligavit ad Eucharistiam, ad minus in Paschate, reverenter percipiendam. Hinc verò orta est inter Scholasticos dissensio in determinando tempore, quo ejusmodi præcepto urgeri incipiunt pueri. Plerique Doctores non improbabiler docent omnes pueros, statim ac sunt doli capaces, sicuti obstringuntur sacramentalis Confessionis præcepto, ita obligari ad communicandum in Paschate, nisi forte, ut decernitur in *cit. cap. Omnia utriusque sexus, de proprii Sacerdotis consilio, ob aliquam rationabiliter in causam, ad tempus ab hujusmodi perceptione aucteris abstinendum.* Allegata enim Decretalis Innocentii III. utrumque præceptum conjungit, & absque ullo inter unum, & alterum discrimine, utrumque onus imponit omnibus utriusque sexus Fidelibus, postquam ad annos discretionis pervenerint. Ita Paludanus, S. Antoninus, Tabiena, quos refert, & sequitur Joannes Sanchez in *selectis disput. 26. quibus adde Castropalaum tract. 21. disp. unic. punct. 10. num. 11. & Philippum de Lacroix in Thesaur. Eccles. tract. 1. §. 11. num. 3.* atque huic sententiaæ patrocinatur Manuale Henrici Episcopi Sistaricensis, in Synodo Sistaricensi, approbatum, in *cujus can. 16. habetur: Monentur autem Sacerdotes parochianos suos, ut pueros à septennio, & supra, Pater noster, & Credo doceant, ac in die sancto Parasceve ad Ecclesiam adducant ad osculandum Crucem & in die sancto Pasche, ut Corpus Christi, prius tamen confessi, re-*

cipiant; tom. 4. Anecdor. Martene, & Durand. col. 1082. At alii, quos citant, & sequuntur Suarez *tom. 3. in 3. part. quest. 80. disp. 70. sect. 1. Vazquez disp. 214. cap. 4. Dicavillo tract. 4. disp. 10. dubit. 5. num. 110.* perfectiorem usum rationis expectandum censent, ut pueri ad annum Communionem constriungantur; non omnis quippè discretio, quæ sufficiens habetur ad se expandendum sacramentali Confessione, satis est ad rite percipiendam Eucharistiam, cujus excellentia majorem exigit in suscipiente judicii maturitatem, ut debita religione ac reverentia ad eam accedat. Quo verò ætatis anno eam maturitatem advenisse, sit præsumendum, non potest certa regula describi; cum aliis tardius, aliis citius perfectum rationis usum, rerumque spiritualium intelligentiam assequantur; id autem intra decimum, & decimum quartum ætatis annum communiter evenire, notat citatus Suarez.

III. Verum etsi Doctores ita inter se dissentiant, fere tamen communiter fatentur, tantam non desiderari ætatem, ut quis in mortis articulo & possit, & debeat sanctissimo Viatico muniri; quinimò laudatus Suarez expressè docet, omnibus, qui sunt doli capaces, positis in vitæ discrimine, illud esse, ex Divino præcepto, porrigendum; citatam quippè sectionem in hunc modum absolvit: *At verò de Communionis faciendæ in articulo mortis non est eadem ratio... Unde existimo, in illo articulo dandam esse Communionem cuiuscumque homini habenti usum rationis ad peccandum, & capaci Confessionis, & extreme Unctionis. Quod Navarrus quidem fatetur esse omnibus consulendum; ego verò existimo, esse obligationem tam ex parte petentis, quam dispensantium &c.* Suarezii sententiam pluribus comprobat Cardinalis de Lugo

de Euch. disp. 17. sect. 4. n. 37. eademque suffragatur Auctor Anonymus in Carmine Ms. prolato à Martene *de antiq. Eccl. ritib. cit. tom. 1. lib. 1. cap. 4. art. 10. §. 14.* iniquis.

Non pueris infra his quinque manentibus annos

Des corpus Domini, quamvis sint corpore puri:

Quid sumant, cum ignorent, ergo prohibentur.

Excepte quos urget fera mors, anni licet hi sint

Octo, sive novem, vel septem, dum sibi constat

Scire Pater noster, & eorum vitæ probata.

Quare nulli controversæ opinionis calculum adjicit Episcopus, qui in sua Synodo Parochos serò adhortatur, & monet, ne patiantur, omnes pueros indiscriminatim interire sine Christi Corporis Viatico, illudque eis præbendum præcipit, quos iidem Parochi, diligenti præmissio examine, tanta compererint pollere ingenii perspicacia, ut latentem sub speciebus sacramentalibus Christum, & reverenter adorent; tunc verò securus id in Synodo decernitur, cum non determinatur certa ætas, in qua decessurus puer sit Christi Corpore reficiendus, circa quam univertitur Theologorum dissensio, sed ipsismet prudentis Parochi judicio permittitur definire, an moriturus puer, spectata ejus indole, sit tanti Sacramenti capax; hoc siquidem adhibito temperamento, nemo facile contradicet Synodali Constitutioni, cui penè omnes Theologi suffragantur.

IV. Similiter absque formidine se aliqua involvendi controversia, & potest, & interdum debet Episcopus constitinere, ne Parochi renuant sanctissimam Eucharistiam iteratò deferre

ad agrotos, qui, etiam perseverante eodem morbi periculo, illam sæpius, per modum Viatici, cum naturale jejuniun servare nequeant, percipere cupiant. Quamvis enim Vazquez in *3. part. disp. 214. cap. 2. in fin. doceat, Divino præcepto satisfieri per unicam perceptionem sanctissimi Viatici in eadem ægitudine; nullum tamen invenimus alicujus nominis Theologum, qui neget, & licitum, & plium, ac laudabile esse, illud sæpius repetere. Ita quippè expressè tradunt Sylvester verb. *Eucharistia 3. §. 6. Tabiena verb. Communicare num. 48. Sotus in 4. dist. 12. quest. 1. art. 8. Toletus in Summa lib. 10. cap. 15. Henriquez lib. 8. cap. 4. num. 1. & cap. 50. num. 1. Suarez disp. 68. sect. 5. Layman lib. 5. Summ. tract. 4. c. 6. quest. 6. num. 20. Diana tom. 1. tract. 7. resolut. 57. Cardinalis de Lugo disp. 35. sect. 3. num. 64.* qui malè traducit Vazquez, quasi Auctorem contrariæ sententiæ, cum hic de sola loquatur obligatione, ut diximus, & legendi patebit.*

V. Aliqua dumtaxat dissensio est in præfiniendo temporis spatio, quod debeat intercedere, ut, intra eandem infirmitatem, possit iterum non jejuno dari Eucharistia. Aliqui enim cum Navarro, multum temporis interfluere debere existimant inter iterum, & alteram Communionem; quam indefinitam Navarrus assertionem, de spatio triginta dierum, explicat Villalobos in *Summ. 1. part. tract. 5. dub. 38.* Alii cum Suarez *cit. loc. decem, aut octo dies* exposcunt. Alii cum Ludovico à Sancto Joanne in summa Hispano sermone edita *tom. 1. quest. 7. art. 10. difficult. 4. de Sacram. Euch.* post elapsos tres dies, Viaticum iterari concedunt. Alii demum cum Layman *cit. cap. 6. num. 20.* etiam inse-

quenti die illud repeti permittunt, si videatur instare mortis periculum, & agrotus, qui, cum sanus esset, frequenter consueverat Eucharisticum panem degustare, eo denud nutriri, & roborari cupiat. Abstrahit igitur Episcopus ab hisce questionibus, solumque Parochis insinuat, posse, & debere sanctissimum Viaticum in eadem infirmitate iterum, & tertio administrare, præsertim si ipsinet agrotantes iterum celestem illum panem esuriant; & si velit, ponam etiam in Parochos decernat, qui, post plurimum temporis, Eucharistiam ad eundem infirmum, eam devotè efflagitantem, falsis quibusdam, & emendicatis prætextibus, denud deserre obstinate detrectant; nihil quippe in hac saluberrima Constitutione invenietur censura, & castigatione dignum.

VI. Quod si in Synodo aliquod etiam dicendum occurrat de sacramentalis Communions frequentia, caveat Episcopus, ne aut universim improbet, aut omnibus indiscriminatim suadeat quotidianum ad sacram mensam accessum. Etsi enim præsi Fideles consueverint quotidie Eucharisticum panem degustare, quod discimus ex S. Justino in *apologia* 1. quam pro Christianis obtulit Imperatori Antonino, ex S. Cypriano in *expositione Orationis Dominicæ*, ex S. Hieronymo *epist.* 50. ex *Can. Omnes Fideles, de Consecrat. dist.* 1. & *Can. Peracta ibid. dist.* 2. quidquid sit, an ad quotidianam Communionem ex Ecclesiæ præcepto adigebuntur, quemadmodum opinatur Vazquez 3. *part. disp.* 214. an potius ex mera devotione, & charitatis ardore quotidianus ejusdem usus fuerit à Fidelibus receptus, quod existimant Suarez *cti. disp.* 69. *sect.* 3. & *Juvenio de Sacram. dissert.* 4. *quest.* 9. *cap.* 3. *art.* 1. in *fin.* indubitatum est,

posterioribus sæculis, postquam scilicet elanguit Fidelium charitas, non solum intermissam fuisse Communionis frequentiam, sed jam dudum, hoc est à sæculo XIII. inter pios, & doctos vehementer dubitatum, an consulendus esset Fidelibus quotidianus Christi Corporis usus; siquidem apud Innocentium III. *de Myster. Miss. lib.* 4. *c.* 41. legimus: *Dixerit ergo quispiam, communicandum esse quotidie; dixerit alius, quotidie communicandum non esse; quæ certè verba indicant rem positam in questione, quam Innocentius non solvit, subjungens: Faciat unusquisque, quod pie crediderit faciendum; atque ad id comprobandum affert Augustinum reflatum in *Can. Quotidie, de Consecrat. dist.* 2. ubi ait: »Dixerit quispiam, non quotidie accipiendam Eucharistiam; alius affirmet quotidie; faciat unusquisque, quod, secundum fidem suam, pie credit esse faciendum.« Eandem questionem distinctè & perpeticuè, suo more, pertractavit D. Thomas 3. *part. quest.* 80. *art.* 10. in qua docet, eum quidem Eucharisticum panem, in se spectatum, semper esse salutarem, & nihilominus non semper cuiuscumque expedire illum sumere; quia non semper reperitur in sumente dispositio requisita ad dignam illius commestionem; ex quo concludit: »Et ideo, si aliquis se quotidie ad hoc paratum inveniat, laudabile est, quod quotidie sumat. Unde Augustinus, cum dixisset: Accipe quotidie, ut quotidie tibi prosit; subjungit: Sic vive, ut quotidie merearis accipere. Sed, quia multoties in pluribus hominum multa impedimenta hujus devotionis occurrunt propter corporis indispositionem, vel animæ, non est utile omnibus hominibus quotidie ad hoc Sacramentum accedere.»*

VII. Hæc perpendentes sapientissimi Tridentini Patres, duobus à se editis decretis, Fideles hortati sunt ad sanctissimæ Communionis frequentiam, sibi que in votis esse demonstrant, ut quilibet tanta emineat morum integritate, ut dignè possit etiam quotidie Christi carnibus pasci; consulo tamen abstinuerunt ab universali regula hæc de re tradenda, cum sæpius exploratum habuerint, eam unice desumi posse à cujuslibet peculiari statu, devotione, & charitate. Primum decretum habetur *sess.* 13. *de Eucharistia cap.* 8. estque hujusmodi: »Paterno affectu admonet sancta Synodus, hortatur, rogat, & obsecrat per viscera misericordiæ Dei nostri, ut omnes, & singuli, qui Christiano nomine censentur... hæc sacra Mysteria Corporis, & Sanguinis ejus, ea Fidel constantia, & firmitate, ea animi devotione, ea pietate, & cultu credant, & venerentur, ut panem illum superstantialem frequenter suscipere possint. Alterum extat *sess.* 22. *cap.* 6. de Sacrific. Miss. Optaret quidem sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis Fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quod ad eos sanctissimi hujus Sacrificii fructus uberius proveniret.

VIII. Sed nihilominus hæc saluberrima Tridentini decreta non extinxerunt antiquam, quam inuimus, controrsiam; quinimò hæc, sæculo elapso, pluries inter Theologos recruduit; acris quippe quotidianæ Communioni plus æquo patrocinantes, eam omnibus, sine ullo personarum delectu, suadendam diciturunt; & eorum numero fuit, qui hæc etiam propositionem non est veritas asserere, quam die 2. Martii 1679. Apostolica dam-

nationis telo confixit Innocentius XI. *Frequens Confessio, & Communitio etiam in his, qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis; alii contra frequentiorum, multoque magis quotidianum ad sacram mensam accessum, nimium imprudenter, universim damnarunt. Utriusque classis Auctores referunt Rhodus *disp.* 1. *q.* 4. *sect.* 1. & 2. & 3. Joannes Sanchez *disp.* 22. Cardinalis de Lugo *de Euch. disp.* 17. & Cardenas *Crisis Theolog. tom.* 3. *disp.* Ad hæc verò licet præcedendam, jubente, atque approbante Innocentio XI. die 12. Februarii 1679. promulgatum est decretum, quod integrum legitur apud citatum Cardenas *cap.* 1. & Lacroix *lib.* 6. *part.* 1. *num.* 665. & quo hæc verba, ad Episcopos maxime pertinentia, transcribitur: »In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum invigilabit, non sicut à frequentia, aut quotidiana sacre Communionis sumptione, unica præcepti formula aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituantur, sed magis quid singulis permittendum per se, aut Parochos, seu Confessarios sibi decernendum putet, illudque omnino provideat, ut nemo à sacro convivio, seu frequenter, seu quotidie accesserit, repellatur; & nihilominus det operam, ut unusquisque dignè, pro devotionis, & preparationis modo, rarius, aut crebrius Dominici Corporis suavitatem degustet... Proderit etiam, præter Parochorum, & Confessoriarum diligentiam, opera quoque Concionatorum nuti & cum eis constitutum haberi, aut, cum Fideles ad sanctissimi Sacramenti frequentiam (quod facere debeant) accederint, statim de magna ad illud sumendum præparatione orationem habeant; generalitatem ostendant, eos, qui ad nre-*

nifrequentiore, aut quotidianam salutiferi cibi sumptionem, devoto studio excitantur, debere, sive laici negotiatores sint, sive conjugati, sive quicumque alii, suam agnoscere pietatem, ut dignitate Sacramenti, ac Divini iudicii formidine, discent caelestem mensam, in qua Christus est, revereri; & si quando se minus paratos senserint, ab ea abstinere, seque ad majorem preparationem accingere.

IX. Si itaque in Synodo instituitur sermo de frequenti, aut etiam quotidiano sanctissimæ Eucharistiae usu, non est devianandum ab hujus decreti semita; sed, si qua Parochis tradenda sit instructio, curandum est, ut hæc illi adamusim respondeat; præcipue verò monendi sunt Confessarii, ne frequentem ad Eucharistiam accessum illis aut suadent, aut permittant, qui in gravia peccata sæpè labuntur, nec de poenitentia peragenda, suaque vita emendanda sunt solliciti, sicuti nec illis, qui, etsi gravia evitent crimina, voluntatem tamen habent venialibus inhaerentem; qua de re legendi sunt S. Franciscus Salesius *Philosophæ part. 2. cap. 20.* Joannes Tholerus *serm. 4. in festo Ven. Sacramenti.*

CAPUT XIII.

De pertinentibus ad Sacramentum Poenitentiae, & signanter de Questione, ejusque usu in Synodalibus constitutionibus, quoad necessitatem aliquis dilectionis Dei in attritione ex metu gehennæ concepta, aut dicta necessitatis exclusionem.

Sancta Tridentina Synodus *sess. 14. cap. 4. de Poenit.* utriusque distinguens Contritionem, diciturque virtutem, & efficaciam in hunc modum ex-

plicat: Docet præterea, etsi Contritionem hunc aliquando charitate persectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur, ipsam nihilominus reconciliationem ipsi Contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam. Illam verò Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, quoniam, vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ, & panarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, declarat, non solum non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verum etiam donum Dei esse, & Spiritus Sancti impulsum, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum moventis, quo poenitens adjuvatur, ut sibi ad justitiam parat. Et quantum sine Sacramento Poenitentia per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat; tamen cum ad Dei gratiam in Sacramento Poenitentia impetrandam disponit.

II. Ex his Concilii Tridentini verbis celebris orta est questio, qualis sit illa Attritio, quæ ad Dei gratiam, in Sacramento Poenitentiae impetrandam, disponit. Atque, ut in primis de ipso Attritionis vocabulo aliquid dicamus, illud non esse antiquissimum, neque ante annum 1220. in scholis vulgari ceceptum, Eruditi omnes optime norunt, cum Morino *de Poenit. lib. 8. cap. 2. num. 14.* Quod tamen per nomen significatur, & Patribus, & Theologis semper perspectum fuisse, nemo dubitat; omnes quippe duplicem semper agnoverunt Contritionem; unam perfectam, quæ ex se justitiam & sanctitatem affert; alteram imperfectam, quæ sola homini justificando imparis est. Hanc verò Contritionem imperfectam, visum est Scholasticis, congruo vocabulo, appellare Attritionem. Sicut enim

*(inquit Estius in 4. distinct. 16. §. 9.) in corporalibus attritum dicitur, quod aliquo modo, non pe forinsecus tantum læsum est aut comminutum; contritum verò, quod totum intus & foris fractione in minima resolutum est; ita in spiritualibus Attritio ab illis dicta est imperfecta quadam, & aliquo usque tantum progressa poenitentissima erit, nec Contritionis nomen ea merebitur, quæ non procedat ex liberata voluntate, sed potius sit quædam velleitas, seu sterilitas, atque inefficax displicentia de peccato, absque absoluto proposito in posterum non peccandi. Evidens porro est, neutram ex his posterioribus Contritionibus ad justificationem procedere, quia neutra excludit voluntatem peccandi, sicuti Tridentinum exposcit, neque ad illam pertinet poenitentiam, quæ à illum exigit Dominus, *Ezechielis cap. 18. Convertimini, & agite poenitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas. Projicite à vobis omnes pravificationes vestras, in quibus prævaricati estis, & facite vobis cor novum, & spiritum novum.**

III. Porro ex multiplici capite potest hæc Contritionis imperfectio dimanare; & primo loco valde imperfecta est Contritio, quæ non est supernaturalis, sed punicè movetur ab objecto naturali, aut non elicitur viribus gratiæ. Hanc sufficientem non esse ad justificationis gratiam, tam extra, quam intra Sacramentum consequendam, omnes fatentur; est enim similis poenitentiae Antiochi, qui peccatum desebat, non quòd esset offensa Dei, sed propter gravissimum morbum, quo cruciatur; quæ de causa veniam à Deo non est consequutus, *2. Machab. cap. 9.* & quamvis aliquot ex veteribus Scholasticis visi sint huic naturali Attritioni vires tribuere ad hominem Deo reconciliandum; eorum tamen opinio proscripita est ab Innocentio XI. qui anno 1679. hanc propositionem *num. 57. damnavit: Probabile est, sufficere Attritionem naturalem, modo honestam.* Advertendum tamen, ne quis confundat motivum poenitentiae, cum occasione, qua ad poenitentiam excitatur; etenim multi, morbo, aliove temporali malo vexati, perpetrata criminali mente revolvunt, & Dei gratia auxiliante, illa ex motivo superno, serò drestantur, sicuti accidit Ninivitis, qui timore mortis temporalis, ac subversionis urbis, quam Jonas prænuuntiabat, commoti, per veram, sinceram, & supernaturalem Contritionem ad Deum conversi sunt.

IV. Imperfecta pariter est Contritio, quæ ab aliquo dumtaxat peccatorum genere, non ab omnibus, voluntatem avertit; evenire enim potest, ut quis ex speciali affectione erga aliquam virtutem, peccata eidem opposita detestetur, quin tamen propositum habeat cætera præcavendi, quæ aliis virtutibus adversantur. Ac demùm imperfectissima erit, nec Contritionis nomen ea merebitur, quæ non procedat ex liberata voluntate, sed potius sit quædam velleitas, seu sterilitas, atque inefficax displicentia de peccato, absque absoluto proposito in posterum non peccandi. Evidens porro est, neutram ex his posterioribus Contritionibus ad justificationem procedere, quia neutra excludit voluntatem peccandi, sicuti Tridentinum exposcit, neque ad illam pertinet poenitentiam, quæ à illum exigit Dominus, *Ezechielis cap. 18. Convertimini, & agite poenitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas. Projicite à vobis omnes pravificationes vestras, in quibus prævaricati estis, & facite vobis cor novum, & spiritum novum.*

V. Alia est Contritio supernaturalis, & efficacis, omnem excludens voluntatem peccandi, quæ nihilominus, aliis nominibus, dicitur imperfecta, & in quam unicus cadit controversia, quam proposuimus. Et primò quidem potest Contritio esse imperfecta, imperfectione merè negativa; quia scilicet, etsi concipitur ex eodem motivo claritatis, seu amoris Dei super omnia, ex quo concipitur Contritio perfecta, ad istius tamen intentionis gradum non pertingit, sed est debilis, tenuis, & remissa. Secundo dicitur imperfecta, quia peccata detestatur propter Deum dilectum, non tamen amore amicitiae, sed concupiscentiæ, hoc est dilectum

satis esse Attritionem merè servilem, sed quatenus est in se summè bonus, sed quatenus est bonus nobis, seu quatenus nostra felicitas, beatitudo, & finis ultimus. Tertio, & plerumquè, nomine Contritionis imperfectæ intelligitur dolor de peccatis, unidè conceptus, atque elicitus propter eorumdem turpitudinem, aut solam eorum penam, & gehennæ, absque ulla Dei dilectione. Verùm hæc eadem Contritio imperfecta potest ita moveri ex timore gehennæ, ut simul conjungatur eum aliquo Dei amore initiali, quatenus scilicet voluntas, quæ peccata odit propter supplicia, simul fertur quodammodo in Deum, ut obiectum diligibile, eumque incipit amare, quamvis nondum amet amore perfectò charitatis. Difficile tamen est explicare hunc amorem initialem, nisi dicamus, eum esse verum actum amoris, sed debilem, tenuissimum, atque in minimo gradu; ac proinde hæc quarta speies Contritionis imperfectæ videtur ferè coinciderè cum prima ex nuper enumeratis, neque in alio ab ea differre, nisi quod illa sit ex solo charitatis motivo, hæc verò admixtum etiam habeat timorem penarum.

VI. His positòs, quamvis ante Tridentinam communiter Theologi docuerint, ad Dei gratiam in Sacramento Penitentiaè obtinendam, satis esse Contritionem imperfectam, quam iam tum *Attritionem* nuncupabant; Attritionis tamen nomine, nunquam dolorem intellexerunt de peccatis, aliunde excitatum, quam ex motivo charitatis, seu omninò sejourctum ab aliquo saltem remisso, tenui, debili, seu initiali amore benevolò Dei; sicuti testatur doctissimus Morinus *cit. lib. 3. cap. 4. num. 2.* Omnium autem primi Franciscus Victoria, & Dominicus Soto, ambo ex Ordine Dominicanorum docuerunt, ad peccatorum remissionem, virtute Clavium assequendam,

satis esse Attritionem merè servilem, seu conceptam ex solo metu gehennæ, modo tamen hæc à penitente bona fide reputetur Contritio, ad quam ceteroquin debere affirmarunt. At Melchior Canus, Victoriz, & Soti sententiam sequutus, eam præterea extendit ad Attritionem merè servilem, sic cogitam, hoc est, quæ à penitente non existimetur vera Contritio, sed talis esse cognoscatur, qualis reverà est. Enimverò si materia proxima Sacramenti Penitentiaè esset vera Contritio, error penitentis, cum fide se contritum reputantis, cum reverà contritus non sit, eum quidem excusaret à culpa, sed non disponderet ad gratiam assequendam in Sacramento, quod ex defectu materiae proximaè esset irritum; eo pacto, quo, qui, solo elicitò actu doloris merè naturalis, quem tamen credit supernaturalè, ad Sacramentum Penitentiaè accedit, non fit utique sacrilegus reus, sed Sacramenti effectu privatur; quemadmodum rectè ratiocinatur Suarez *tom. 4. in 3. part. disp. 20. sect. 4. n. 15. & seq.* Quamòbrem, si ad Sacramentum Penitentiaè sufficit Attritio servilis, quæ reputetur Contritio, ut voluit Sotus, necessariò inde consequitur, sufficientem etiam esse Attritionem merè servilem, ut docuit Melchior Canus.

VII. Melchioris Cani sententia, vix nata, scholas omnes pervasit, & tanto plausu excepta est, ut plurimos, ac magni nominis statim inveniret patronos: *Sed præ cæteris* (inquit Morinus *cit. loc.*) *hæc opinio nem celeberrimè reddiderunt duo Theologi scholasticè clarissima & famosissima lumina, Franciscus Suarez, & Gabriel Vazquez, quos innumeri nunc sequuntur Theologi.* Verùm, qui inter istos doctio-

iores & sapientiores habentur, pariter quoadmodò, & meticulosi, ac magna cum cautela, illi recentiori opinioni subscripserunt, quam ipsemet Canus nonnisi dubitanter extruxerat *part. 5. select. de Penit.* inquires: «Contritio ponitur pars Sacramenti, quia est certa & indubitata materia. Quod autem Attritio sufficit, quamvis verum sit, non est adeo incertum & indubitatum; & ideo «Concilium Florentinum, communiterque sententia, tenens certum, relinquens incertum, ponit Contritionem partem esse hujus Sacramenti.» Hæc eadem moderatione loquitur Suarez *tom. 4. in 3. part. quest. 90. art. 4. disp. 15. sect. 4. num. 17.* ubi obligans Fideles, qui lethalem culpam admisserunt, ad habendam Contritionem charitate perfectam in articulo mortis, hæc affert rationem: «Nam, sicut sit probabilis opinio, Attritionem cognitam cum Sacramento sufficientem ad justificationem, tamen non est certa, & potest esse falsa. Quod nisi fortasse in re ita est, probabilis opinio existimatio non sufficit, ut homo salvetur. Ergo qui sciens, & videns ita se mori permittit, voluntariè exponit se periculo morali æternæ damnationis. Nam, ubi est morale dubium, est morale periculum, præsertim in re tam gravi.» Hæc autem est morale dubium, cum «illa opinio nec valde antiqua, nec multum communis sit.» Suaresii motum confirmat Philippus Gamachus *Summ. Theolog. cap. 8. de Penit.* inquires: «Etiam si agnoscamus, Sacramentum Penitentiaè reverà facere ex attritis contritis, non tamen id omninò indubitatum... Ergo debet tunc conari ad veram Contritionem, ut hoc modo Attritio saltem evadat certior. Et Paulus Comitulus *Respons. moral. lib. 1. q. 32.*

licet absolvi posse doceat, qui ex sola formidine æternæ pœnæ, de peccatis dolet, hæc tamen prudenter addit: «Plures, magnique Theologi, in penitente, antequam absolvatur, Contritionem veram, charitate formatam, requirunt, neque usque adeo incertum est, Attritionem penitentis esse satis. Quocirca Sacerdotis partes præcipuè esse debent, verè Contritionis motum in corde penitentis, auxiliante Deo, elicere, ædificantem eum cohortatione urgere, ut propter «Deum peccata admissa excusetur omnia.» Sed, quod isti, tanta sollicitudine circumspectio, affirmarunt, posteriores Doctores, ob actum sibi consentientium numerum, animosiores facti, non solum absque ulla dubitatione, & limitatice asseruerunt, sed contrariam sententiam, requirentem in penitente aliquem charitatis amorem, saltem initialem, carere, & censura afficere non dubitarunt, eam omninò improbabilem, periculosam, Tridentini menti contrariam, atque implicitè, & virtualiter quodammodo ab eodem Tridentino prescriptam, dicitur. Verum istos redarguit Cardinalis Pallavicinus, disertè affirmans, unicum Tridentini scopum fuisse, damnare hereticos improbantem timorem servilem, tamquam inhonestum, nequam verò defensione controversiam, jam tum inter Doctores Catholicos agitam; *lib. enim 12. hist. Tridentini cap. 10. n. 25.* hæc ad rem appetitè scribit: «Quantum ex actis conficio, Theologorum mens erat, ut error hæreticorum damnaretur, tamquam inhonestum improbandum pœnæ timorem; non item, ut ferretur sententiam de scholastica questione, an iustus modi timor non solum absque Contritione animi perfecta (de quo controversia vix fuit, sicut patet) sed netiam

netiam absque eo quod illus exciteretur amor imperfectus, sufficiat ad peccatorum remissionem in Sacramento. Id verò clarè liquet ex ipsa probatione Concilii, quæ hujus articuli doctrinam firmat *cap. 4.* nimirum Nivitarum poenitentiam ex timore profectam ipsis profuisse, cum certum nesses, eo tempore, quo Sacramentum Poenitentiae adhuc non extabat, eam informidolosam poenitentiam minimè sufficere, per se ipsam, ad peccatum delendum, sed vim tantummodo habuisse ad impetrandam novam gratiam, cujus ope adjuccretur charitas. Testatur deinde idem probabilissimus Historicus, supra citatum decretum *cap. 4. sess. 14.* fuisse prius ita concinnatum, ut in eo diceretur, Attritionem ex metu gehennæ, & poenarum, sufficere ad Dei gratiam Sacramento impetrandam, sed, intercedente Joanne Emiliano, Tudeano Episcopo, ablatum fuisse verbum illud *sufficere*, ejusque loco subrogatum verbum *disponit*, quod protectò æquivocum est, & referri potest tum ad dispositionem proximam, tum ad remotam, sicuti opportunè observat Petrus Lambertus le Drou in *Tract. de Contrit. & Attrit. dissert. 1. §. 1. & seq.* Natalis Alexander Theolog. dogmat. & moral. lib. 2. de Sacram. Pœnit. art. 5. *proposit. 5.* Juvenin de Sacram. *dissert. 6. quest. 4. §. 3.* Tournely de Pœnit. *quest. 5. art. 2.* Vuitasse *cod. tract. quest. 3.*

VIII. Ad hæc, ut observat Lanojus dissert. de mente Concilii Tridentini circa Contritionem, & Attritionem *part. 2. cap. 2.* & citatus le Drou §. 3. ex ipsismet Patribus, & Theologis, qui Concilio Tridentino interfuerant, eodem Concilio absoluto, aliqui propugnauerunt necessitatem inchoatæ Contritionis, seu amoris initialis, ad Sacramentum Poenitentiae, in-

ter quos Fredericus Nausea, Episcopus Viennensis in Austria, in suo Catechismo, & Franciscus Sonnius Episcopus Antuerpiensis *tract. 4. de Pœnit. cap. 6.* alii pro sufficientia Attritionis merè servilis dimicarunt, uti Andreas Vega, & citati Dominicus Soto, & Melchior Canus. Non autem fuissent Præsules, & Theologi in has oppositas sententias distracti, si quid à Concilio Tridentino de hac re definitum scivissent.

IX. Cùm itaque versemur in questione ab Ecclesia hæcenus non definita, jure ac merito Alexander VII. die 5. Maii 1667. sub poena excommunicationis laxæ sententiæ, Sedi Apostolicæ reservatæ, præcepit vnicentis, & singulis Fidelibus... ut, si deinceps de materia Attritionis scribent, vel libros, aut scripturas edent, vel doceant, vel prædicabunt, vel alio quovis modo poenitentes, aut scholares, cæterosve erudient, non audeant alicujus theologice censuræ, alteriusve injuriæ, aut contumeliæ nota, taxare alteram sententiam, sive negantem necessitatem aliquis dilectionis Dei in præfata Attritione, ex metu gehennæ concepta, quæ hodie inter Scholasticos communior videtur, sive assenserent dictæ dilectionis necessitatem; donec ab hac sancta Sede fuerit aliquid hæc in re definitum. Caveant proinde Episcopi, ne in suis Synodis, aut in instructione Sacerdotum, quam Synodis quandoquæ atreant, aliquid decernant aut de Attritionis merè servilis ad Sacramentum Poenitentiae sufficientia, aut de amoris saltem initialis necessitate. Adhuc quippe sub Judice lis est; adhuc impune pro una, & altera sententia dimicatur. Patet antea annis Cardinalis Gottus Theolog. tom. 3. in 3. part. D. Thomæ, *quest. 4. de Contritione* dub.

dub. 4. §. r. sententiam propugnavit non requirentem in poenitente amorem Dei, ne initialem quidem, ad justificationis gratiam in Sacramento Poenitentiae assequendam. Hac ipsa in Urbe, & cura P. Caroli Jacobi Romilli, Ordinis Minorum Conventualium Generalis Ministri, typis relictum est Opus Claudii Frassen inscriptum *Sotus Academicus*; cujus Auctor tom. 10. pag. 563. strenuè defendit, Attritionem ex solo metu poenarum, & gehennæ, atque ex amore concupiscentiæ, seu affectu spei, conceptam, modò supernaturalis sit, omnemque excludat voluntatem peccandi, esse sufficientem dispositionem ad Sacramentum Poenitentiae fructum in se derivandum. Contrà verò Cardinalis Denhoff, Episcopus Casertensis, in sua *Instructione Pastoralis de Poenitent. Sacram. pag. 33.* aliqualem amorem in Attritione requirit, ut sit sufficiens Sacramenti Poenitentiae materia. Franciscus Maria Campioni anno 1698. doctam elucubravir Dissertationem Theologico-Scholasticam, in qua totis viribus conatus est demonstrare necessitatem aliquis amoris Dei, saltem imperfecti, & initialis, ad impetrandam gratiam in Sacramento, quæ dicuntur *Mortuorum*. Et laudatus Petrus Lambertus le Drou, Episcopus Porphyriensis, Apostolici Sacrarum Præfectus, cui consonat Augustinus Rivo, ejusdem sui Augustiniani Instituti Theologo, exaratum, in qua Auctor decernat pro sufficientia Attritionis, omnis charitatis expertis, ad validè, & cum fructu recipienda Sacramenta Baptismi, & Poenitentiae, eidem statim contradictorem se præbuit, aliisque editis Dissertationibus, san. mem. Clementi XI. nuncupatis, nullum non adhibuit argumentum, quod aptum putaverit

ad prædictam opinionem refellendam; contendens, Attritionem merè servilem, ne à Sacramento quidem vires sortiri, quibus valeat hominem proximè disponere ad Dei gratiam vel primò obtinendam, vel amissam recuperandam. Hinc recitè intulit Berti Theolog. tom. 7. lib. 34. cap. 5. nihil hæcenus à Sede Apostolica de hac questione decisum, sed libertatem cuique datam, ex præfatis opinionibus eam eligendi, & docendi, quam maluerit.

X. Sed non ideo prohibentur Episcopi i Confessarios moneere, ut poenitentes ad veram & perfectam Contritionem hortentur & excitent; id siquidem sciendum susdent etiam præcipui Auctores, qui pro sufficientia doloris, ex solo metu gehennæ, steterunt, uti Suarez, Gamachus, Comitulus, uti Suarez, Gamachus, Comitulus, uti Suarez testimonio supra retulimus. Et quod magis est, ita fieri præcipit Rituale Romanum, jussu Pauli V. editum, tit. 18. Confessario injungens, ut audita poenitentis sacramentali Confessione, ejusque peccatis diligenter expensis, opportunas correctiones, ac monitiones, prout opus esse viderit, paternæ charitatis adhibeat, & ad dolorem, & Contritionem efficacius verbis adducere conetur, cui consonat Rituale Argentineense, editum à Cardinali de Rohan, tit. de Pœnit. §. 1. ubi hæc habentur: Cæterim poenitentes suos admonere non cessent Confessarii, ne se putent securos in Sacramento Poenitentiae perceptione, si præter fidem, & spiritum, non incipient diligere Deum, tanquam omnis justitiæ fontem, ut loquitur sacrosancta Synodus Tridentina.

CAPUT XIV.

De Confessione, quam nonnulla Synodi excipiendam prohibent Confessario, qui est in opere carnali complex criminis cum Penitente peracti.

Ut jam, post dispositionem requisitam in penitente, aliquid de Confessarii jurisdictione, quod ad propositum pertinet, dicamus, unum animadvertens dignam censeamus. Quamvis Sacramentum Penitentiae sit à Christo Domino institutum per modum iudicii, & nemo esse queat Iudex in causa propria; nihilominus communiter existimat Theologi, ducere D. Thomam, soli spectata natura Sacramenti, posse Confessarium, sui criminis socium, à secum perpetrato peccato, cuiuscumque speciei illud sit, in foro Sacramentali absolvere; siquidem tunc, non de propria, sed de aliena culpa iudicium profert; neque, seclusa legum prohibitione, repugnat, ut quis Iudicis personam assumens, de commissio ab altero delicto sententiam dicat, licet ejusdem delicti ipse, tamquam privatus, participes fuerit. Ita D. Thomas in *suppl.* 3. *part. quest.* 26. *art. 2.* «Ad primum ergo dicendum, quod in tali casu nec Sacerdos debet audire Confessionem mulieris, cum qui peccavit, de illo peccato, sed debet ad alium mittere, si illa debet ei confiteri, sed debere petere licentiam ad alium eundem, vel ad Superiorem recurrere, si ille licentiam denegaret, tum propter periculum, tum quia est minor verecundia. Si tamen absolvet, absoluta esset. Quod enim Augustinus dicit, quod non debeat esse in eodem crimine, intelligendum est, secundum congruitatem, non se-

condum necessitatem Sacramenti. An verò non solum valide, sed etiam licite id fiat, non consentiunt Auctores. Aliquam certè labem in ea Confessione D. Thomam agnovisse, ex citatis ejusdem verbis palam est. Et S. Petrus Damian. *opusc. 7. cap. 7.* adeo vehementer in eandem Confessionem invehitur, ut certè videatur, illam non solum illicitam reputare, sed tamquam irritam rejicere; ait enim: «Legis præceptum est, ut, cum quis lepra percontunditur, Sacerdotibus ostendatur, tunc autem, non Sacerdotibus, sed leproso potius ostenditur, cum immundus immundo peractam communionem nequitiam confitetur. Sed cum Confessio utique manifestatio sit, quid, obsecro, manifestat, qui audienti cognitum narrat? Aut quo pacto Confessio illa dicenda est, ubi nihil à confitente manifestatur, nisi, quod jam pridem ab audiente cognoscitur? Et qui sociali vinculo pertractæ iniquitatis adstringitur, qua lege, quo jure, alterum poterit ligare, vel solvere? Frustrà enim quis alium solvere nititur, qui & ipse vinculis irretitur.» His ex Theologis moralibus assentitur Stephanus Fagundes in *secundum præceptum Ecclesiae lib. 4. cap. 3. n. 36.* ubi gravis culpæ reum facit Sacerdotem, excipientem Confessionem suæ concubinæ. At ex adverso Sylvester in *Summ. part. 1. verb. Confessio r. n. 17.* Joannes Sanchez *disp. 10. select. n. 16.* Theophylus Raynaudus *tom. 16.* in Opere, cui titulus *Heteroclitia spiritualia*, pag. 128. La-Croix *tom. 2. pag. 227.* alique affirmant, Confessionem factam complici, tam ex parte penitentis, quam ex parte Confessarii, culpa vacare, modo uterque à perpetrato crimine abhorreat, & longè absit periculum novi consensus in illud.

II. Et tamen in multis Synodis

decretum est, nedum illicitam, sed inane pariter, nullam, atque irritam fore absolutionem, à Sacerdote datam socio sui criminis adversus sextum Decalogi præceptum. Ita quippe statutum legitur in Synodo Leodiensi anno 1662. *pag. 74.* in Veliterna sub Cardinali Cybo anno 1698. *pag. 36.* in Synodo Fulginatensi sub Episcopo Baptistello anno 1722. *pag. 76.* in Bononiensi sub Cardinali Jacobo Boncompagno *lib. 2. cap. 6.* in Anconitana sub Cardinali Massio anno 1738. *pag. 11.* atque in Synodo Lucana, quam refert Roncaglia in *sua Morali Theolog. tom. 2. tract. 19. cap. 3.* Numquid igitur prædicti Episcopi peccarunt contra regulam, quam hucusque inculcavimus, & elucidavimus, nihil in Synodo decernendi de rebus dabis, atque inter Theologos controversis, materiam præcipuè Sacramentorum respicientibus?

III. Nihil illos peccasse ex eorumdem statutis deprehendimus; illi siquidem non deciderunt questionem, an Confessarius, generali cæteroque jurisdictione instructus, valide, & licite penitentem absolvat à crimine secum perpetrato; sed eundem privatum jurisdictionem, seu facultatem absolventi socium sui, seu complicem in peccato impudicitia. Quam verò sapienter, & sanctè id præstiterint, ex his factis est judicare, quæ Doctores, de hac re agentes, matrè ponderarunt. Quæ, ut ea prætermittamus, quæ à S. Petro Damiano, & Thoma nuper audivimus, Basilium Pontius de *matrim. lib. 7. cap. 38. num. 5.* illata mentione Confessionis, de qua agimus, gravia mala describit, atque exaggerat, quæ ex ea proveniunt, præcipuè cum Confessarius in sacramentali foro feminam audit, cum qua, non semel tantum, & diu antea peccavit, sed in turpi con-

Tom. 1.

tubernio perseverat. Verjus *tom. 9. art. 5.* affirmat, longa experientia comprobant, ejusmodi Confessiones plerumque sacrilegas esse, novisque peccatis foedatas. Theophylus Raynaudus, quamvis *cit. loc.* eandem Confessionem in se licitam dixerit, periculosam tamen fatetur. Et Natalis Alexander *Theolog. dogmat. & moral. t. 1. lib. 2. de Penit. c. 4. art. 10. regul. 66.* hæc ad rem adnotavit: *Vix contingit, ut peccatores, qui apud ipsos hujusmodi crimen deponunt, sinceram illius penitentiam agant; vix contingit, ut criminosis illi Sacerdotes salutaria dent consilia, & convenientem satisfactionis modum præscribant; & si peccata sint impudicitia, periculum est, ne nova cum penitenti, tum Sacerdoti; in ipsa Confessione peccati nascatur occasio.* Quare S. Carolus Borromeus, ne sordidis hæc maculis illud fæderet Sacramentum, quo Christi Sanguipe perfunditur, ut à peccatorum lepra mundetur, in sua Synodo Dioecæsanâ XI. *Act. Eccl. Mediol. part. 2. pag. 409.* Confessarios generatim, atque universim facultatem interdixit sui cuiuscumque criminis socium; seu quoquo, modo participem, absolventi: «Confessario inquit, qui cuiuscumque criminis, etiam mihi, socius, participesve peccato modo fuit, muovere interdictionem illius Confessionis eorum audiendæ, quos illius socios habuerit... Nec vero absoluto, quam imperititer, ullius roboris sit, sed irrita planè, ac rescissa, nullaque omnino, tanquam ab impertita, qui jurisdictionis, & facultatis expert est. Et verò, si quis Confessarius culpæ socius, participesbit, atque exaggerat, quæ ex ea proveniunt, præcipuè cum Confessarius in sacramentali foro feminam audit, cum qua, non semel tantum, & diu antea peccavit, sed in turpi con-

Tom. 1.

IV. Quamquam autem hæc sanctissimi Præsulis statuta, etiam generaliter, uti sonant, sint, summopere commendanda, & quilibet Antistitum sancto queat eorumdem vestigiis insistere; negari tamen haud potest, majorem quamdam, & gravioerem inhonestatem in eo adesse, ut Sacerdos illius personæ Confessionem excipiat, cum qua impudicitie scelus admittit; ac proinde, statim ac nos ad Petri Cathedram evecti, totius Dominiæ gregis curam suscepimus, universali lege ediximus, ne ullus Confessarius, extra casum extreme necessitatis, nimirum, in ipsius mortis articulo, & deficiente tunc quoque alio Sacerdote, qui Confessarii minus obire possit, Confessionem sacramentalem personæ complicitæ in peccato turpi, atque inhonesto, contra sextum Decalogi præceptum commissæ, excipere audeat, sublata propterea illi, ipso jure, quacumque auctoritate, & jurisdictione ad qualemcumque personam ab hujusmodi culpa absolvendum; ut legi potest in nostris Apostolicis Litteris, datis Kalendis Junii 1741. quæ extant Bullar. nostror. tom. 1. Constit. 20. §. 4. Ut porro conscientiarum tranquillitati consulere, aliis similibus litteris, datis die 8. Februarii 1745. quæ habentur cit. tom. Bullar. Constit. 120. declaravimus, ad rem, de qua agimus, perinde esse, nullum adesse Sacerdotem, præter illum, cum quo poenitens inhonestè peccavit, ut eum tantum adesse, quem idem poenitens, constitutus in mortis articulo, eligere nequit sine periculo se ipsum infamandi, aliusque malam sui suspicionem ingerendi; atque ideo, in eo rerum statu, non prohiberi, diximus, Sacerdotem suæ impudicitie compliceem absolvere; eundem tamen simul monuimus, ne prædictæ infamæ, aut scandali peri-

cula sibi configat, quæ reverà absint, quinimò voluimus, ut ea, cum potest, antevertat, & removeat; secus enim poenas non effugiet, in nostra prima Constitutione inobedientibus inflicta.

CAPUT XV.

De forma conditionata in Sacramento Poenitentiae.

Cum in superiore capite sexto hujus libri, de Sacramento Baptismatis, quod in anima characterem imprimit, ageremus, plura disseruimus de forma conditionata, quæ in ejus administratione adhibetur, deque ejusdem vetustate, necnon de circumstantiis necessariis, ut quis ea licite uti possit; quæque ibi tradidimus, congrua congruis referendo, cæteris etiam Sacramentis, quæ characterem imprimunt, facile aptari possunt. Ut autem aliqua dicamus de iis, quæ non imprimunt characterem, cum in his Poenitentiae Sacramentum adnumeretur, disputant Theologi, an absolutio sub conditione in illo impertiri possit; quod idem est, ac dicere, an in hoc Sacramento, quod non imprimit characterem, quodque idcirco reiterari potest, quibusdam concurrentibus circumstantiis, conditionata forma admitti, & adhiberi valeat.

II. Qui eam nullatenus admittendam existimant, asserere solent, hujusmodi formam conditionatam in Sacramento Poenitentiae nunquam in Ecclesia adhibitam fuisse longo xvi. sæculorum spatio, quibus nec Concilium ullum, nec ullus ex Patribus eam commemorasse dignoscitur, nec ulla ipsius mentio reperitur in Ritualibus Latinis, aut Græcis, nec etiam in Rituali Romano, quod à Paulo V. confirmatum fuit, licet in his de forma conditiona-

LIBER VII. CAPUT XV.

ta agatur, quæ in Baptismi, ac extreme Uncionis administratione adhibetur; præterea S. Carolus Borromeus accuratissimam Instructionem pro Confessariis composuisse, in qua loquitur de modo, quo teneriores pueri, atque puellæ ad Confessionem admitti debent, quin ullum de conditionata forma verbum faciat; item Albertum Castellanum, Ordinis Prædicatorum, ann. 1497. quoddam edidisse Opus, *Sacerdotale Romanum* inscriptum, à summis Pontificibus approbatum (quod idcirco dici potest auctoritatem legis habere) ubi pag. 11. à tergo cap. 4. edict. Venet. 1585. postquam egit de conditionata Baptismi forma, & casuum circumstantias indicavit, quibus ea adhiberi potest, sequentia verba in margine adnotavit: *Secus in Sacramento Poenitentia, quod non licet.* Contra conditionatam sacramentalis Poenitentiae formam clamat Cardinalis Cajetanus in sua Summa verb. *Absolutio*; primò sequentibus verbis: *Errat Sacerdos sic factens, quia præsumit sub forma dubia tradere, quod Christus mandavit sub forma certa ministrari*; ac paulo infra: *De nullo magis debet curare absolvens, quàm de contritione, & satisfactione poenitentis; & tamen Ecclesia, absque conditione aliqua, credit poenitenti dicenti, se contritum, & habere propositum satisfaciendi, & absolutiois beneficium impertitur absque conditionali nota.* Unde exterminanda est hujusmodi superstitio ab Ecclesia Dei.

III. Utque eò magis sententiam suam confirmet, qua usum conditionate formæ in Sacramento Poenitentiae rejiciunt, casum proponunt de Confessario, qui ita absolveret: *Te absolvo, si habeo potestatem absolvendis vel hoc modo: Si tu es verè poenitens; vel hoc alio: Si restituis alienum, aut tale aliquid feceris; & absolutioem*

quidem duobus prioribus modis impertitam validam esse affirmant; at conditionem inutilem prorsus, atque superfluum esse, utpotè quæ nihil aliud efficiat, nisi ut Minister incertus remaneat, utrum Sacramentum administraverit, poenitens verò, num illud susceperit; absolutioem autem tertio modo impertitam, nimirum sub conditione de futuro, nullam omnino, ac irritam esse; cum Ministri voluntas, absoluta, & efficax de præseenti esse debeat, quo tempore ponitur materia & forma Sacramenti. Sicuti enim propositio conditionata nihil ponit in re; ita conditionata voluntas, quamdiu talis est, in suspenso remanet, & nihil prorsus operatur. Ita disserunt Tract. tom. 4. suæ Theologiæ Moralis tract. 6. de Sacramento Poenitentia cap. 12. quest. 6. Tournely in Prælectionibus Theologicis de Sacramento Poenitentia tom. 2. art. 3. quest. 8. pag. 200. edit. Paris. 1728. Gibert tom. 2. Consultationum Canonicarum de Poenitentia, consulti. 1. & tom. 3. consulti. 39. sive ultima.

IV. Alii tamen, qui formæ conditionatæ in Sacramento Poenitentia favent, præmissis rationibus nihil moverunt, eamque licite, & rectè adhiberi posse statuunt, dummodo necessariæ adsint circumstantiæ, ac de conditionibus de præseenti, vel de præseenti agatur, minime verò de futuro. Animadvertunt siquidem, nihil esse in forma conditionata, quod Sacramentum irritum faciat. Si enim conditiones illæ de præterito, vel de præseenti, adsunt, dum forma adhibetur, Sacramentum non secus perficitur, ac si forma absoluta adhibita fuisset; si verò desunt, tunc, licet ob eorum defectum absolutio irrita sit, id tamen formæ conditionatæ, qua Sacerdos usus est, adscribi non debet; quoniam